

ואין צריך לומר זו⁽¹³²⁾. **אלא** דיו שיהיה **ממעטו**, שובר את התנור עצמו **מכפנים** מלמעלה למטה עד שישאר בגובהו פחות **מארבע טפחים**. [תנא קמא ורבי מאיר נחלקו בתרתי, חדא, האם צריך לשבור את הכלי מכפנים עד הארץ או שמספיק למעטו מארבעה טפחים, ועוד, האם צריך בנוסף לזה לגרר את הטיט או לא].

ודייקנן: **כי ממעט לה מארבע טפחים, מיהא, טהור, ואף על פי שכל הטפילה נשארה דבוקה עליו מסביב.**

ואמאי הוא טהור? ! לימא — הא חלים וקאי, הרי התנור עדיין עומד מחמת הטפילה, ונימא שאף ששברו מכל מקום הוא חלים וקאי?

אמר ליה רבא לרבי ירמיה: עד שאתה מקשה מדברי רבי מאיר, **אימא** שיש ראייה לריש לקיש מדברי רבנן, דפליגי ואמרי גורר את הטפילה עד שיהא בארץ; אלמא דאמרינן "חלים", שלכן צריך לגרור גם את הטפילה

מתניב רבי ירמיה לריש לקיש: תנן: **תנור** שהיה בתחילה כלי כעין קדרה, ואחר כך קיבע אותו לקרקע וטח עליו טיט מסביב. [עוביו של הטיט נקרא "טפילה", והוא מקיף את התנור מבחוץ, כדי לשמור על חומו]. **שנטמא,**

כיצד מטהרין אותו? שהרי דין תנור כדין כלי חרס, שאינו נטהר מטומאתו אלא על ידי שבירה, וכיצד תהא השבירה המטהרת?

חולקו, שוברו מלמעלה למטה מכפנים לשלשה חלקים, כדי שלא ישאר רוב בחלק אחד, **וגורר מגרר את הטפילה,** שכבת הטיט שעליו,

עד שיהא בארץ, שצריך לגרר את הטיח עד הקרקע, כדי שהחלקים לא ישארו מחוברים ועומדים על ידי הטפילה, ואז נטהר התנור אפילו כשהוא נשאר על עומדו.

רבי מאיר אומר: אינו צריך, **לא לגרור את הטפילה כלל, ולא עד שיהא בארץ** [כלומר זו

טפחים, אלא צריך לשבור כל חלק עד הארץ. וכתבו, שאם נאמר דקאי על השבר אתי שפיר דברי רבי מאיר, דקאמר אינו צריך לא לגרור את הטפילה, ולא לשבור את החלק עצמו עד הארץ, אלא די במה ששובר כל חלק עד שאין בו ארבעה טפחים.

אך **רש"י** פירש דאטפילה קאי, ולפי זה צריך לדחוק בדברי רבי מאיר דזו ואין צריך לומר זו קאמר. וראה **ברש"ש** שכתב, שרש"י כתב כן לפי הסלקא דעתין, שמדובר בצלקא מיצלק, אך לפי המסקנא שמדובר בעשאו גיטרא, הרי אפשר לפרש עד שיהא בארץ כהר"ש.

שמדובר לגבי העור המופשט כבר, והם נחלקו האם בשייר עור הצואר עדיין כולו חיבור, או שמא כולו חיבור לאו דוקא, ואין העור המופשט חיבור מחמת שלא הפשיט את העור שעל הצואר, ולפי זה אם נגע בעור שעל הצואר עצמו לכולי עלמא הוא נטמא. ולפירוש זה אין מקום לקושית הגמרא כלל. וראה **תוספות הרא"ש מהרש"א ומהר"ם**.

132. **הר"ש והרא"ש** במסכת כלים שם פירשו את דברי חכמים "עד שיהא בארץ" בתרתי, או דקאי על גירות הטפילה, שצריך לגרור את כל הטפילה עד הארץ, או דקאי על שבירת הכלי, דלא סגי לשבור כל חלק על שלא ישאר ארבעה

ורבי מאיר סובר שדי במה שממעטו מארבעה טפחים, ואין צריך לחלקו לשלשה.

ומבואר, שלפי חכמים אף אם ממעטו מארבעה טפחים לא מהני לטהרו כל זמן שיש בו רוב.

ורמינחזו סתירה לכך, לכאורה, מהא דתנן באידך משנה במסכת כלים: **תנור, בתחילתו** — בתחילת יצירתו אינו נקרא "תנור" אלא אם כן גובהו **ארבעה** טפחים, כי תנור קטן שאין בו ארבעה טפחים אינו מקבל טומאת תנור.

וכמו כן **שיריו ארבעה**, שאם התנור נשבר, אין השברים מקבלים טומאה עד שיהא בהם ארבעה טפחים. ואם הוא רוצה לטהר תנור שנטמא, הרי הוא צריך למעט כל שבר שלא יהא בו ארבעה טפחים, **דברי רבי מאיר**.

וחכמים אומרים: במה דברים אמורים, שתחילתו של תנור צריך שיהיה בו לפחות ארבעה טפחים כדי לקבל שם "תנור", וכמו כן כשנטמא ורוצה לטהרו על ידי שבירה צריך שלא יהיה שבר שיש בו ארבעה טפחים? **בגדול**, בתנור רגיל העשוי לאפיה.

אבל בתנור קטן העשוי לתינוקות לשחק בו

— **תחלתו כל שהוא**, יש לו שם תנור **משנתגמר מלאכתו** [שאינו התנור מקבל טומאה עד שתגמר מלאכתו].

כיון שבלעדי הגרירה יהיה עומד התנור באמצעות הטפילה שמסביבו, ואמרינן דהדר "חלים", ולפיכך אינו נטהר, ואם כן אדרבה, קשה על רבי יוחנן!?

אלא אמר רבא: ריש לקיש מצי קאי ככולי עלמא, משום שריש לקיש אמר "חלים" רק באופן שנטמא כבר העור, דאם קרעו אינו נטהר בכך כיון שהוא חלים. אך באופן שקרעו קודם שקיבל טומאה יתכן שהוא מודה ששוב אינו מקבל טומאה.

והכי קאמר: **תנור שננטמא כבר — כיצד מטהרין אותו? לא נחלקו בזה**, אלא לדברי **הכל: חולקו לשלשה**, וגורר את הטפילה — **עד שיהא בארין**.

והרוצה שלא יבא תנורו לידי טומאה **כיצד הוא עושה?** שלא יהא שם תנור עליו מתחילה, בזה הם נחלקו:

תנא קמא סבר: אף כאן חולקו לשלשה וגורר את הטפילה **עד שיהא בארין**.

רבי מאיר אומר: הואיל והתנור עדיין לא נטמא **אינו צריך לא לגרור את הטפילה, ולא "עד שיהא בארין"**, אלא ממעטו מבפנים [לדופן התנור, מבלי לפגוע בטיח שמסביבו] **מארבע טפחים**, ודיו (133).

אמר מר: תנור שננטמא חולקו לשלשה. לפי שאם יחלוק אותו לשנים, יהיה בחלק אחד רוב תנור, ואין התנור נטהר בשבירה כאשר יש בחלק אחד רוב תנור.

קשה לפי רבי יוחנן, ולדידיה כל שכן שקשה השתא טפי, שהרי לפי חכמים אפילו באופן שעדיין לא נטמא אמרינן חלים, וצריך לגרור את

133. הקשה המהרש"א, מה בא רבא להרויח בזה, הרי לריש לקיש לא היה קשה כלל, דכבר אמרנו שהוא יכול לסבור כחכמים, אלא היה

אמר מר: אבל בתנור קטן — תחילתו בכל שהוא ושיריו **ברובו**.

והוינן בה: **רובו דטפח** [שזה הוא שיעורו של תנור קטן בתחילתו] — **למאי חזי?**

ומתריצין: **אמר אביי:** האי "שיריו" קאי אתנור גדול. והכי קאמר: **שירי תנור גדול — ברובו!** שכל עוד נשאר רובו קיים עדיין הוא בטומאתו.

ומקשינן: **והאמרי רבנן:** שיריו של גדול — **ארבעה!**? שהרי בתנור גדול מודים חכמים לרבי מאיר שאמר "שיריו ארבעה"?

ומתריצין: **לא קשיא.** הא דאמרו רבנן "שיריו ברובו" מיירי **בתנורא** שהיה מתחילתו **בר תשעה** טפחים, שאפילו אם נשאר ממנו ארבעה טפחים הוא טהור, הואיל ולא נשאר ממנו רובו, [ובזה הם מקילין מרבי מאיר, שמתמא כל שנשאר בו ארבעה].

הא דאמרו רבנן בארבעה, מיירי **בתנורא בר שבעה** טפחים, שאם לא נשאר ממנו ארבעה טפחים הוא טהור, ואף על פי שיש כאן עדיין רוב התנור!

והכלל הוא, שתמיד הולכים אחר השיעור הקטן משניהם לקולא, שבין אם לא נשאר בחלק אחד רוב של תנור, בין אם לא נשאר ארבעה טפחים, הרי הוא טהור⁽¹³⁴⁾.

ואילו שיריו — **ברובו**. שאם נטמא, אין לו טהרה עד שישבר רובו של תנור.

ומבארין: **וכמה** הוא **כל שהוא** דתנור קטן? **אמרי רבי רבי ינאי:** **טפח. שכן עושים תנורים בנות** קטנות, שרגילות לעשות תנורים קטנים שגודלן **טפח** בלבד.

והשתא מקשינן: בתנור גדול מיהא מודים חכמים לרבי מאיר ששיריו בארבעה, **טעמא דאיכא בשיריו ארבעה** טפחים, הוא דשיריו טמאים, **הא** אם **ליכא בשיריו ארבעה**, הרי הוא **טהור**, אף שיש בחלק אחד מהשיריים רוב של תנור, ואילו לעיל אמרו חכמים דחולקו לשלשה, אבל אם חילקו רק לשנים עדיין הוא טמא, ואפילו אם בכל חלק לא ישאר ארבעה טפחים!?

ומתריצין: **אמרי:** **התב,** דאמרו חכמים ששיריו ארבעה, מיירי **דצלקיה מצלק,** שחתך את התנור בגבהו, ששבר אחד עומד על השני, ואינו עומד היטב, לפיכך אם לא נשאר ממנו ארבעה טפחים הרי הוא טהור אף שיש בו רוב של תנור.

הבא דאמרו חכמים שדוקא אם חילקו לשלשה חלקים הוא נטהר מיירי **דעבדיה גיסטרא,** כלומר, שחתכו מלמעלה למטה, שאפילו אם לא נשאר בו ארבעה טפחים הוא ראוי לשימוש, מאחר ויש בו רוב של תנור, ואינו נטהר בשבירת התנור עד שיחלקו לשלשה, כדי שלא ישאר רוב בחלק אחד.

שאם נאמר להיפך, דאזלינן לחומרא, הרי תנור שיש בו רוב מקבל טומאה אף שאין בו ארבעה טפחים, וזה לא יתכן, שאם מתחילתו בעי שיעור

הטפילה, וכל שכן באופן שנטמא כבר? וצ"ע.
134. כן פירש רש"י. והוכיחו כן התוספות,

לישנא אחרינא אמרי לה: אמר רב הונא משום רבי ישמעאל ברבי יוסי: הא דתנן טלית שנקרעה רובה טהורה – אפילו שייר בה כדי מעפורת נמי טהורה, כל שנקרע רובה.

הגמרא חוזרת למשנה במסכת כלים, שטלית שנקרעה רובה טהורה, ולעיל אמר רב הונא, שאם שייר בה כדי מעפורת טמאה. וריש לקיש אמר, שבעור, אפילו לא שייר בה כדי מעפורת טמא, דעור חלים.

באיך משנה מבואר דבעי שלא יהא רוב ולא יהא ארבעה טפחים? ומתצינן, דבצלקיה מצלק גם כשיש ארבעה טפחים בלא רוב הוא מקבל טומאה, אך בעשאו גיסטרא אינו מקבל טומאה, עד שיהא בו רוב של תנור, והסברא בזה, דבחתכו גיסטרא בכל חלק אין היקף של תנור, ולכן צריך שיהא בו רוב, אך בצלקיה מצלק שבכל חלק יש את כל ההקף די בארבעה בלא רוב. וראה חזון איש [כלים תחילת סימן ז].

הרמב"ם בהלכות כלים פט"ז ה"א כתב, תנור גדול שיריו ארבעה טפחים, והקטן [תנור של טפח] שיריו רובו, שאם נשאר בגדול ארבעה ובקטן רובו מקבל טומאה, פחות מכאן אינו מקבל טומאה. ובה"ב הביא את דין המשנה, שאם רוצה לטהר תנור חותכו לשלשה, שאילו יחתוך לשנים הרי החלק הגדול יהא טמא, משום שיש בו רוב. וכל דבריו הם נגד מסקנת הסוגיא, א. דבגמרא מבואר שלא יתכן לומר שתנור קטן של טפח שיריו ברובו, דלמאי חזי, והרמב"ם כתב ששיריו ברובו? ב. בגמרא מבואר שלפי חכמים יש חילוק בין תנור בר שבעה לתנור בר תשעה, או כרש"י ותוספות לקולא, או כהר"ש והרא"ש לחומרא, ואילו הרמב"ם סתם ששיריו בארבעה? ג. בגמרא מבואר שיש חילוק בין גיסטרא לצלקיה מצלק, והרמב"ם לא חילק בזה? ד. קשה סתירה ברמב"ם מהלכה א' להלכה ב', שבה"א משמע שהכל תלוי בשיעור ארבעה, ואם אין בו ארבעה אף שיש בו רוב אינו נחשב לכלי, ואילו בה"ב מבואר שאם יש בחלק אחד רוב הרי הוא טמא ומשמע אף שאין בו ארבעה?

ארבעה טפחים, כל שכן בשברים דבעי שיעור ארבעה טפחים. ובמהרש"א הקשה דהא מצינו כן בעשאו גיסטרא, שאף שמיעטו מארבעה אינו נטהר אם יש רוב בחלק אחד, וחזינן ששיריו חמורים מתחילתו? ותיקן, דכיון שהתנור עומד יפה הרי זה נחשב שיש בו ארבעה, ולכן הוא מטמא, ואין זה נחשב ששיריו חמורים מתחילתו. וראה שם מה שהקשה עוד.

אך הר"ש והרא"ש במסכת כלים [תחילת פ"ה] והתוספות במסכת נדה [כו ב] פירשו לחומרא, שתנור בר שבעה אינו נטהר עד שלא ישאר בו רוב, ולא די במה שמיעטו מארבעה, ותנור בר תשעה אינו נטהר עד שימעטו מארבעה, ולא די במה שאין רוב בחלק אחד. ומה שהקשו התוספות איך יתכן ששיריו חמורים מתחילתו, ומטמאים אף בפחות מארבעה כשיש בהם רוב של תנור, תירצו התוספות בנדה, דהעושה כלי חרס מתחילה אינו עושה אלא דבר חשוב, אך לאחר שנשבר הכלי הוא עדיין משתמש בו עד שישבר לחלקים קטנים, וכמו שמצינו בגרדומי ציצית.

אך לפי דבריהם צריך ביאור מה מקשה הגמרא סתירה בין המשניות שבמסכת כלים, הרי בשני המשניות מבואר דלא סגי למעט את השברים מארבעה אלא צריך שלא יהא בחלק אחד רוב של תנור, ואין כאן סתירה כלל? ולפיכך פירש הרא"ש בכלים שם את קושית הגמרא באופן אחר, דהקושיא היא להפך, דמרבנן משמע שאם יחלוק את התנור לשלשה חלקים הרי התנור טהור אף אם ישאר בכל חלק יותר מארבעה טפחים, דסגי במה שאין רוב, והא

מעפורת.

ומתריצין: **הכא במאי עסקינן: דקא בעי ליה** להאי עור **למושב הזב**, ופחות מחמשה טפחים אינו ראוי לעשות ממנו מושב הזב, ולפיכך הוא טהור. אבל בסתם עור שנשאר בו כדי מעפורת עדיין ראוי לשימוש, וטמא (135).

מתניתין:

עור שיש עליו כזית בשר נבלה במקום אחד, הרי **הנוגע בציב** תלתל בשר **היוצא ממנו**, מאותו כזית בשר שעל העור (136), והנוגע **בשערה** שעל העור **שהיא כנגרו** של הבשר [שמהצד השני של העור] — **טמא**. בציב,

אמר ריש לקיש: לא שנו שאפילו שייר כדי מעפורת טהורה **אלא בטלית, אבל עור** טמא שקרעו, ושייר בו כדי מעפורת עדיין הוא טמא, הואיל ו**חשיב** הוא העור, הלכך עדיין שמו עליו, כל שנשאר בו כדי מעפורת.

ורבי יוחנן אמר: אפילו עור נמי לא חשיב. וגם הוא נטהר בקריעת רובו בלבד.

איתוביה רבי יוחנן לריש לקיש: תנן: עור שהוא **טמא מדרם, שחישב עליו** לעשות ממנו **רצועות וסנדלין** — **כיון שנתן בו איזמל, טהור, דברי רבי יהודה.** וחכמים **אומרים: עד שימעיטנו מחמשה טפחים.** ודייקנן מחכמים: **הא כי ממעט מחמשה טפחים, מיהא טהור. אמאי? לימא — חשיב!** שהרי עדיין יש בו בעור הנשאר כדי

בזבחים, דכתב שם, שאם נטמא הבגד, קורעו כדי שיטהר ומכניסו ומכבסו בפנים, וצריך להניח בו שלם כדי מעפורת, לפי שנאמר "בגד", ואף על פי שהוא טמא מדבריהם מפניו כדי המעפורת שנשארה בו, כיון שנקרע רובו טהור מן התורה. ומפורש להדיא ברמב"ם שהוא טמא מדרבנן, כלישנא קמא? וראה שם מה שדחקו לתרץ.

136. יש לעיין, מה השייכות של דין ציב למשנתנו, הרי הציב מטמא משום שהוא נחשב חלק מהבשר, והכא מיידי בדין העור שהוא שומר לבשר? ותירץ **במרומי שדה**, דמתניתין אתא לאשמועינן, שאף שהציב נחשב כבשר לענין שיעור כביצה, מכל מקום לגבי ביטול הבשר לעור, שכאשר יש בבשר כזית אינו בטל, לגבי זה אין הציב מצטרף, ובעי שיהא בבשר עצמו כזית במקום אחד בכדי שלא יתבטל לעור.

135. במסכת זבחים [צד ב] תנן, דבגד שניתז עליו מדם חטאת הרי הוא טעון כיבוס במקום קדוש. ואם יצא הבגד חוץ לקלעים ונטמא שם, שאינו יכול להכניס את הבגד בטומאה, הרי הוא קורע את הבגד ומכניסו לעזרה ומכבסו. ומקשינן, היאך הוא קורע את הבגד, והא "בגד" כתיב, והאי לאו בגד הוא? ומתריצין, דמשייר בו כדי מעפורת, שעדיין יש לו שם בגד. ומקשינן, והא אמר רב הונא שאם שייר בו כדי מעפורת טמא, ושוב יאסר לו להכניסו למקדש? ומתריצין, דהטומאה היא רק מדרבנן. וכתבו התוספות, שקושית הגמרא שם היא ללישנא קמא דרב הונא, דהא ללישנא בתרא באמת הבגד טהור, ולא קשה כלל.

הרמב"ם פכ"ג מהלכות כלים הי"א פסק כלישנא בתרא, שאפילו אם נשאר כדי מעפורת הבגד טהור. והקשו **הלחם משנה והמשנה למלך** שם, דבפ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הי"ט פסק הרמב"ם כלישנא קמא, וכהסוגיא

גמרא:

אמר עולא אמר רבי יוחנן: לא שנו ברישא דמתניתין, שכזית בשר שעל העור אינו בטל לגבי העור, אלא שפלטתו חיה. שעל ידי נשיכת חיה נתלש כזית בשר ונשאר דבוק לעור, שאז לא בטל הכזית לגבי העור.

אבל פלטתו סכין בשעת ההפשט, שלא הסירה אותו מהעור, **בטיל** הבשר לגבי העור אפילו כשהוא כזית שלם, שהואיל ונעשה כך על ידי אדם, הרי הוא ביטל אותו מדעת, ואף כזית שלם יכול להתבטל.

אמר ליה רב נחמן לעולא: האם אמר רבי יוחנן אפילו בבשר שהוא בגודל כתרטא רובע הקב [פירושו אחר — ככף מאזנים] שאף הוא בטל לגבי העור?

אמר ליה עולא: אין!

שוב שאלו רב נחמן: **ואפילו כ"נפיא"** בגודל של נפה?

אמר ליה עולא: אין!

אמר ליה רב נחמן לעולא: האלהים! יכולני לישבע, שאפילו אם אמרה לי רבי יוחנן מפומיה, לא צייתנא ליה! דזה לא מסתבר שכמות כה גדולה של בשר תתבטל לגבי העור.

כי סליק רב אושעיא לארץ ישראל **אשכחיה לרבי אמי**. אמרה רב אושעיא לשמעתייה קמיה דרבי אמי: **הכי אמר עולא** והכי אהדר ליה רב נחמן.

אמר ליה רבי אמי לרב אושעיא: ומשום דרב

משום שהוא נחשב לחלק מהבשר, ובשערה, כי היא נחשבת כשומר לבשר, והנוגע בשומר הרי הוא טמא כאילו נוגע בבשר הנבלה עצמה.

היו עליו על העור **כשני חצאי זיתים** נפרדים זה מזה, הרי הוא **מטמא במשא**. שהנושא אותם נטמא לפי שנשא כזית נבלה, ולא **במגע**, שהנוגע בהם לא נטמא, לפי שאינו נוגע בכזית בנגיעה אחת אלא בשתי נגיעות נפרדות, ושתי נגיעות אינן מצטרפות, **דברי רבי ישמעאל**.

רבי עקיבא אומר: אינו מטמא לא **במגע** ולא **במשא**. לפי שבאופן שאין הכזית בשר במקום אחד אינו מטמא כלל, וכמבואר להלן.

ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים נפרדים, שלא היו מחוברים לעור, והוא חיבר אותם על ידי שתחבן בקיסם, והסיטן, והזיז אותם יחד בבת אחת [מתוך שהם מחוברים בקיסם] **שהוא טמא!** שההיסט מטמא כמשא והרי הסיט כזית נבלה שלם. שרק במחוברים לעור פליג רבי עקיבא, וכדמפרש —

ומפני מה רבי עקיבא מטהר במחוברים לעור? מפני שהעור מבטלן! שכל אחד מחצאי הזיתים בטל לגבי העור, ואין עליו תורת בשר אלא תורת עור, שאינו מטמא בטומאת נבלות, מה שאין כן באופן שתחבן בקיסם, שיש עליהם תורת בשר אלא שאין בהם כזית, הרי הנושא והמסיט אותם בבת אחת נטמא. ורבי ישמעאל סובר שאין העור מבטלן, ולכן הנושא והמסיט אותם נטמא.

נחמן חתניה דבי נשיאה הוא מזלזל בשמעתיה דרבי יוחנן^{(137)?}

יהושע בן נון⁽¹³⁹⁾ מפומיה לא צייטנא ליה. בגלל שאלת רב נחמן.

זמנין פעם אחת אשכחיה רב אושעיא לרבי אמי דיתב וקאמר לה רבי אמי להא דרבי יוחנן אסיפא דמתניתין.

כי אתא רבין וכל נחותי ימא, אמרוה להא דרבי יוחנן ארישא.

דקתני היו עליו שני חצאי זיתים מטמאין במשא ולא במגע דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר: לא במגע ולא במשא.

והוינן בה: ואלא קשיא הא דרב נחמן, שאם כזית בטל אם כן אפילו כתרטא וכנפיא, ובודאי שאדם לא מבטל כמות כה גדולה של בשר?

ועל זה אמר רבי יוחנן: לא שנו הא דרבי ישמעאל שחצי כזית אינו בטל אלא פלטתו חיה. אבל פלטתו סכין מודה רבי ישמעאל דבטיל⁽¹³⁸⁾.

ומתריצינן: כדאמר רב פפא לקמן "במרודד", קכד-ב הכא נמי לא אמר רבי יוחנן דכזית בטל אלא במרודד, שנשארה שכבת בשר דקה פרוסה על פני שטח רחב של העור שאפילו אם יש שם כזית [או יותר מכזית] בבת אחת, הרי כיון שיש טורח לקבץ אותה, מבטל אותה האדם. [ומכל מקום בפלטתו חיה שהאדם לא ביטל את הבשר, אינו בטל מאליו].

אמר ליה רב אושעיא לרבי אמי: מר, אסיפא מתני לה ומיושבים אם כן דברי רבי יוחנן, ואילו היו אומרים לרב נחמן שכך אמר רבי יוחנן לא היה מזלזל בדבריו, שהרי רק בחצי זית אמר דבטל.

שנינו במשנה: היו עליו כשני חצאי זיתים מטמא במשא ולא במגע, דברי רבי ישמעאל.

אמר ליה רבי אמי לרב אושעיא: ואלא עולא, ארישא אמרה ניהליכו לכם משמיה דרבי יוחנן?

אמר בר פדא: לא שנו דרבי ישמעאל אינו מטמא במגע, אלא באופן שנגע בעור מאחוריו של הבשר, [בצד השני של העור שאין שם בשר], שהעור עצמו אינו מטמא בנבלה אלא שהוא שומר לבשר, וכיון שאין כאן כזית בשר ביחד הרי אין שומר לפחות

אמר ליה רב אושעיא: אין!

אמר ליה רבי אמי: האלהים! אי אמר לי

137. רבי אמי אמר כן משום שהוא הבין שעולא אמר אסיפא, וגם בזה נחלק עליו רב נחמן. שהרי להלן כאשר פירש לו רב אושעיא שעולא אמר כן ארישא, גם הוא עצמו אמר כדברי רב נחמן. והקשה המהר"ם, איך טעה כן בדברי עולא ורב נחמן, הרי רב נחמן שאל ואפילו כתרטא ואפילו כנפיא, ואין מקום לשאלה זו אי קאי אסיפא, דהא בסיפא איירי רק בשני חצאי זיתים? ותירץ,

138. ראה מה שכתבנו לעיל קכב א [הערה 100 והערה 102].

139. כתב הבית יוסף [יו"ד סוף סימן רמב] בשם הארחת חיים, דהאומר לחבירו איני מקבל

137. רבי אמי אמר כן משום שהוא הבין שעולא אמר אסיפא, וגם בזה נחלק עליו רב נחמן. שהרי להלן כאשר פירש לו רב אושעיא שעולא אמר כן ארישא, גם הוא עצמו אמר כדברי רב נחמן. והקשה המהר"ם, איך טעה כן בדברי עולא ורב נחמן, הרי רב נחמן שאל ואפילו כתרטא ואפילו כנפיא, ואין מקום לשאלה זו אי קאי אסיפא, דהא בסיפא איירי רק בשני חצאי זיתים? ותירץ,